

درس چهاردهم هویت ایرانی (۲) خانواده ایرانی - اسلامی

این درس را شما با همکاری دبیرتان و با هدایت و نظارت ایشان بنویسید و به آدرس دفتر تألیف کتاب‌های درسی برای ما نیز ارسال کنید. در ارزشیابی مستمر و پایانی کتاب حاضر، از محتوای این درس آزمون به عمل می‌آید.

اهداف شایستگی‌های درس

می‌دانید که هر درسی اهدافی دارد. برخی اهداف موردنظر این درس ارائه شده است. شما نیز بنابه نیاز خود و منطقه‌ای که در آن قرار دارید، مواردی اضافه کنید و برای تحقق و تأمین این اهداف، این درس را بنویسید.

انتظار می‌رود دانش‌آموز با مشارکت در موقعیت‌های یاددهی - یادگیری این کتاب شایستگی‌های زیر را کسب نماید:

۱- خانواده مطلوب و ویژگی‌های آن را توصیف کند و به نقد و ارزیابی گروه‌های خانوادگی موجود بپردازد. برای معرفی خانواده مطلوب از معیارهای «هویت تاریخی خانواده» در ایران و «هویت فطری خانواده» کمک بگیرد.

۲- نقش گروه‌های خانوادگی در هویت‌یابی افراد و نقش نهاد خانواده در هویت‌یابی ایران را توضیح دهد و نشان دهد که امروزه، نهاد خانواده یکی از مهم‌ترین عوامل تمایز جامعه ما از جوامع غربی است.

۳- حقوق و تکالیف خود را در خانواده به خوبی بشناسد و برای بهبود عملکرد خانواده‌ای که اکنون در آن زندگی می‌کند و خانواده‌ای که خود در آینده تشکیل خواهد داد آگاهی و انگیزه لازم و کافی پیدا کند.

۴- کارکردهای مختلف خانواده به ویژه دو کارکرد «انتقال فرهنگ» و «پرورش محبت و مودت میان انسان‌ها و جوامع» را بشناسد و با استفاده از ابزار و رسانه‌های مناسب اهمیت این کارکردها را برای دیگران تشریح کند.

۵-.....

۶-.....

خانواده چه ویژگی‌هایی دارد؟

انسان به حکم فطرت، دارای غریزه جنسی است و بر این اساس ضروری است تا برای رفع نیازهای جنسی به صورت مشروع، به ازدواج تن دهد همچنین از آنجا که به عقیده دانشمندان و فلاسفه، انسان موجودی مدنی و اجتماعی است می‌تواند با ازدواج، در سایه وجود عواطف خانوادگی، از تنهایی نجات یافته و موجبات امنیت و آرامش خود را فراهم نماید

خانواده در فرهنگ ایرانی

ازدواج و تشکیل خانواده در ایران باستان، مهمترین وظیفه هر ایرانی بوده و چون ایرانیان دارای خوی پاک و بی‌آلایشی بودند برای بیکار با تجرد به زناشویی اهمیت میدادند و فرزندان خود را به آن تشویق میکردند تا آنجا که ازدواج را واجب دینی خود می‌شمردند

با ورود اسلام به ایران، اسلام که در همه امور زندگی بشر مبانی و اصولی دارد در مورد خانواده و ازدواج

نیز قوانینی وضع نمود و رعایت این اصول سبب شد زندگی ایرانیان مسلمان بر اساس دستورهای

اسلامی شکل بگیرد و به تدریج در وضع خانوادگی ایرانیان دگرگونیهای شگرفی صورت گرفت

از زمان قاجار به بعد، به سبب ورود مدرنیته به ایران و تاثیر پذیری از فرهنگ و اندیشه غربی بعضی از

ارزشهای خانواده رنگ باخت و در پی آن برخی ضد ارزش‌ها که تناسبی با جایگاه مقدس این نهاد در

اسلام ندارد وارد خانواده شد

پیامدهای منفی تاثیر اندیشه غربی بر خانواده ایرانی کدامند

هر چند خانواده ایرانی در گذشته به ارزشهای خانوادگی، پایبند تر از امروز بوده است، اما همچنان

خانواده در جامعه ی ما، برخلاف غرب از جایگاه بسیار بالایی برخوردار است و به عنوان هسته اصلی

جامعه، دارای کارکردهای گوناگون میباشد

خانواده هسته ای

خانواده با ملحقات

بخوانیم و بدانیم

- برخی از انواع و اشکال خانواده ها از نظر ساخت عبارتند از
- خانواده هسته ای: خانواده ای مرکب از زن و شوهر و فرزندان مجرد آنها
- خانواده گسترده: شامل والدین و فرزندان، پدربزرگها و مادربزرگها
- خانواده با ملحقات: که در آن زن و شوهر و فرزندان ازدواج نکرده آنها با
- یک یا چند نفر از خویشاوندان زن یا شوهر در یک جا زندگی می کنند
- خانواده ناقص: یکی از ارکان اصلی خانواده (زن، مرد و کودک) را ندارد

فعالیت

- ویژگی های خانواده مطلوب اسلامی - ایرانی را می توان در سه محور اصالت
- خانوادگی، ویژگی های نفسانی و ویژگیهای رفتاری آنها خلاصه نمود. برای
- هر یک از این ها، مواردی را ذکر کنید

خانواده چه کار کردهایی دارد؟

خانواده از مهمترین نهادهای اجتماعی است و پر اهمیت ترین کارکرد این نهاد پرورش فرزندان و انتقال فرهنگ و ارزش ها به نسل بعدی می باشد همچنین خانواده، منبع هر گونه خیر و برکت و نعمت و سعادت جامعه است طفل در خانه آداب صحیح زندگی اجتماعی، درس فداکاری، محبت، علاقمندی به خلق خدا و تعاون را می آموزد و آن را در محیط خود پیاده می کند

تولید مثل

فرزندآوری و بزرگ کردن آنان، در واقع مهمترین وظیفه ی خانواده در تمام جوامع، به ویژه جوامع سنتی بوده است زن و شوهری که ازدواج می کنند دیر یا زود، منتظر تولد فرزند خواهند بود هرچند ممکن است بین افراد مختلف، فرهنگ ها و جوامع مختلف، از لحاظ زمان بچه دار شدن و تعداد فرزندان و فاصله سنی آنها تفاوت هایی وجود داشته باشد اما تولد فرزند به طور مشترک در تمامی فرهنگ ها، جوامع، طبقات مختلف اقتصادی و اجتماعی مورد توجه بوده است

اجتماعی کردن کودکان

خانواده اولین و مهم ترین محیطی است که کودک در آن پرورش می یابد و به همین دلیل خانواده نقش عمده‌ای در شکل گیری رویکردها و باورهای کودکان به عهده دارد و بر نوع روابطی که او با عوامل و نهادهای دیگر اجتماعی برقرار می کند تاثیر می گذارد

مراقبت و محافظت از اعضا

از آنجا که کودکان نمیتوانند از خودشان نگهداری می کنند خانواده مسئول اصلی مراقبت جسمانی و اقتصادی از آن ها است از این گذشته خانواده معمولا مسئولیت نگهداری و تامین اقتصادی اعضای ناتوان و سالمند خود را نیز بر عهده دارد

دادن هویت اجتماعی

خانواده مهمترین عامل ایجاد هویت اجتماعی برای کودکان و اعضای خانواده است هر جا برود مهر و نشان خانواده در پیشانی قرار دارد

حمایت عاطفی

یکی از نیازهای اساسی اعضای خانواده، نیازهای عاطفی و هیجانی آنهاست که عبارتند از دوست داشتن - مورد محبت قرار گرفتن - عشق ورزیدن به دیگران - مورد حمایت قرار گرفتن

■ ... حمایت عاطفی و اقتصادی ■ کارکرد تولید نسل و مراقبت و نگهداری

بخوانیم و بدانیم

در آموزه های دینی، نیکی به پدر و مادر برترین وسیله ی قرب به خدا و شریف ترین سعادت هاست اسلام در مورد احترام به والدین تأکید کرده است که در کمتر مسئله ای دیده میشود. در چهار سوره قرآن مجید (سوره بقره آیه ۸۳ - سوره نساء آیه ۳۶ - سوره انعام آیه ۱۵۱ - سوره اسرا آیه ۲۳) نیکی به والدین بلافاصله بعد از مسئله توحید قرار گرفته است. اهمیت این موضوع تا آن پایه است که هم قرآن و هم روایات صریحا توصیه میکنند که حتی اگر پدر و مادر کافر باشند رعایت احترام شان لازم است بنابراین فرزندان وظیفه دارند از والدین خود در حد متعارف اطاعت کنند و احترام آن را نگه دارند

فعالیت

در مورد تفاوت خانواده و خانوار توضیح دهید
در رابطه با تاثیر فضای مجازی بر خانواده تحقیق کنید

با تشکر از: گروه آموزشی استان فارس - خانم مریم یابنده جهرمی